

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM , FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI**

Ro'yxatga olindi:

№ 23/12-3/1

2023 yil « 31 » 08

«TASDIQLAYMAN»

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti
rektori O.A. Ataniyazova

2023 yil « 31 »

**KLINIK FARMAKOLOGIYA
MODUL DASTURI**

Bilim sohasi:	900000	- Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minoti
Ta'lim sohasi:	910000	- Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	60911200	- Oliy hamshiralik ishi

Nukus – 2023

Fan/modul kodi		O'quv yili 2023-2024	Semestr 3	Kreditlar 4	
	Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili Qoraqalpoq		Xaftadagi dars soatlari /	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashgulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Klinik farmakologiya	60		60	120

O'quv modulining samaradorligi va uning oliy ta'limdagi o'rni

Klinik farmakologiya moduli o'quv rejasining klinik modullari blokiga ga tegishli va 2 ta kursda o'qitiladi. Klinik farmakologiya moduli bo'ladi oliy ma'lumotli hamshira tayyorlashda talabalarni davolash profilaktika muassasalarida kasalliklarni davolashda dori vositalari Foydalanish qoidalariga rioya qilish bo'yicha bilim va amaliy ko'nikmalar zarur chora-tadbirlarni bilish va ularni operatsiyada qo'llash qobiliyati beradi

O'quv dasturini amalga oshirishda klinik farmakologiya moduli klinikaga (fiziologiya, anatomiya, biokimyo, mikrobiologiya, virusologiya, immunologiya, lotin va tibbiy terminologiya) va klinik (pediatriya, terapiya, ovqatlanish, jarrohlik, akusherlik va ginekologiyada hamshiralik ish, birinchi yordam va boshqa) haqida etarli bilim) modullar va malakalar talab qilinadi.

Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti va Pediatriya ishi ta'lim yo'nalishi Malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Mazkur modul dasturi mavzulari tibbiyot oliy ta'lim muassasalarining bakalavriat bosqichining klinik modullarning dastur mavzulari bilan uzviy bog'liq holda yaratiladi.

2. O'quv modulining maqsadi va vazifalari

2.1. Modulning maqsadi talabalarga asosiy amaliy tajribani berishdir kasalliklar, favqulodda vaziyatlar va patologik sindromlar davolashda Oliy xamshiralik ishi ta'lim yo'nalishi talabalarida dori vositalarining farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, nojo'ya ta'siri va o'zaro ta'sirlari haqidagi olgan bilimlarini qo'llagan holda turli klinik vaziyatlarda shoshilinch yordam choralarini ko'rsata olish, qo'llanilayotgan dori vositalarining samaradorligi va havfsizligini kuzata olish, dori vositalarning nojo'ya ta'sirini o'z vaqtida aniqlash va oldini olish, qo'llanilayotgan dori vositalari nojo'ya ta'sirlari yuzaga kelganda shifokorgacha bo'lgan shoshilinch yordam choralarini qo'llay olish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

2.2. Modulning vazifalari:

- talabalarga turli patologik xolatlarda qo'llaniladigan asosiy gruxlar dori vositalarni klinik-farmakologik xarakteristikasini o'rgatish;
- patologik jarayonni og'irlik darajasini, turli gurux dori vositalarini klinik-farmakologik xususiyatlarini, aloxida gurux dori vositalarini samaradorligi va xavfsizligini nazorat qilish mezonlarini o'rgatish;
- dori vositalarini nojo'ya ta'sirlarni bilishni va ular yuzaga kelgan xollarda birinchi yordam ko'rsatish choralarini o'rgatish;
- turli patologik xolatlarda fitopreparatlarni tayyorlash va ratsional qo'llashni, lotin tilida klinik retseptura bilan ishlashni o'rgatadi.

2.3. Modul buyicha talabalarning bilim, kunikma va malakalariga

kuyiladigan talablar:

2.3. Modul bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: Klinik farmakologiya modulini o'zlashtirish uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalaniladi. Modulni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, asosiy tayyor dori vositalar formulyalari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, stendlar, jadvallar, sxemalar, kasalxona bo'limlaridagi bemorlar va ularning kasallik tarixlaridan foydalanadi. Ma'ruza, amaliy darslarda mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanadi.

Talaba:

- asosiy gurux dori vositalarining farmakologik xarakteristikasi;

- ta'sir mexanizmi;
- dozalash tartibi;
- qo'llanilishiga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar;
- klinik retseptura to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- asosiy gurux dori vositalarining klinik-farmakologik xarakteristikasini (farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, nojo'ya ta'siri va o'zaro ta'sirlarini);
- o'tkazilayotgan farmakoterapiyaning samaradorligi va xavfsizligini nazorat qilishni;

- dori vositalarining yuzaga kelishi mumkin bo'lgan nojo'ya ta'sirlarini aniqlashni va ular yuzaga kelgan hollarda birinchi yordam ko'rsatish choralarini;
- turli patologik holatlarda fitopreparatlarni ratsional qo'llashni;
- lotin tilida klinik retseptura bilan ishlashni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- dori vositalarini dozasini hisoblash;
- dori vositalarini o'zaro ta'sirini xisobga olgan holda ularni kerakli konsentratsiyalarda eritishni;
- dorivor o'simliklar turli yig'malaridan fitopreparatlar tayyorlash;
- hamshira kasallik tarixi yuritish uchun dori bilan davolash anamnezi va allergologik anamnez yig'ish va olingan natijalarni taxlil qilish;
- farmakoterapiya samaradorligi va xavfsizligini baxolash usullarini qo'llash, olingan natijalarni taxlil qilish;
- dori chaqirgan anafilaktik shokda shoshilinch yordam ko'rsatish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

3. Asosiy qism

3.1. Moduldagi ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari va mazmuni, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

1-mavzu. Klinik farmakologiya moduli. Fanining maqsadi va vazifalari. Farmakodinamika tushunchasi. Dori vositalar farmakokinetikasi tushunchasi, asosiy farmakokinetik parametrlar va ularning klinik ahamiyati.

Klinik farmakologiya fanining ta'rifi, mohiyati, uning tuzilishi, maqsadi va vazifalari haqida zamonaviy tasavvurlar, ahborot manbaalari. Farmakodinamika tushunchasi. Farmakokinetika tushunchasi, asosiy farmakokinetik parametrlar va ularning klinik ahamiyati.

2-mavzu. Dori vositalarining nojo'ya ta'sirlari. Dori anafilaktik shoki, profilaktika choralari.

Dori vositalarni nojo'ya ta'sir turlari, ularni oldini olish va korrektsiya qilish. Dori vositalarni bir marta va takroran qo'llanilgandagi mahalliy, markaziy nerv tizimiga, nafas tizimiga, yurak-tomir tizimiga, me'da-ichak tizimiga, o't va siydik haydovchi tizimlariga, endokrin tizimiga, qon yaratuvchi va boshqa organlarga nojo'ya ta'sirlari.

Allergik nojo'ya ta'sirlar, ularni oldini olish va korrektsiyalash.

3-mavzu. Dori vositalarining o'zaro ta'sirlari.

Dori vositalarining o'zaro ta'sirlari xaqida tushuncha berish. Dori vositalarining o'zaro ta'sir turlari. Kombinirlangan farmakoterapiya.

Dori vositalarining o'zaro kelishmaydigan kombinatsiyalari.

4-mavzu. Klinik farmakologiyaning yoshga bog'liq xislatlari. Bolalarda va chaqaloqlarda dori vositalari klinik farmakologiyasining o'ziga xos xususiyatlari. Keksa bemorlarda dori vositalarini qo'llash va ularni parvarish qilishni tashkil qilish.

5-mavzu. Xomilador va emizikli ayollarda dori vositalari klinik farmakologiyasining o'ziga xos xususiyatlari.

Homiladorlik va emizikli davrda qo'llanilishi mumkin bo'lgan dori vositalar. DV xomilador ayollar organizmiga o'ziga xos ta'siri, xomila

farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Yallig'lanishga qarshi shifobaxsh o'simliklar.

4 mavzu. Tomir tonusiga ta'sir etuvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Tomir tonusiga ta'sir etuvchi fitopreparatlar.

5 mavzu. Diuretiklar klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Siydik xaydovchi shifobaxsh o'simliklar.

6 mavzu. Antibiotiklar klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish.

7 mavzu. Turli kimyoviy tuzilishga ega antibakterial dori vositalari klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish.

8 mavzu. Qon ivish jarayonlariga ta'sir etuvchi dori vositalari klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Qon ivish tizimiga ta'sir etuvchi shifobaxsh o'simliklar.

9 mavzu. Me'da-ichak yo'llari motor-evakuator va sekretor faoliyatiga ta'sir etuvchi dori vositalar klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. MIT tizimiga ta'sir etuvchi shifobaxsh o'simliklar.

10 mavzu. Bronxlar o'tkazuvchanligiga ta'sir etuvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Nafas a'zolari kasalliklarida qo'llaniladigan shifobaxsh o'simliklar.

11 mavzu. Temir tanqisligi anemiyasida qo'llaniladigan dori vositalar klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish.

12 mavzu. Gipolipidemik dori vositalari klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Lipid spektriga ta'sir qiluvchi fitopreparatlar.

3.2.2. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar multimedialar qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash maqsadga muvofiqdir.

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga

amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- O'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
- Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;
- Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.;
- Ichki kasalliklarining barcha klinik turlarida bemorlar kuratsiyasi asosida dori bilan davolash hamshiralik nazorat varaqasini yozish va himoya qilish. O'quv (klinik) amaliyotini o'tish davrida talabalar quyidagi amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishlari ko'zda tutilgan.

1. Dori vositalari dozasi hisoblash;
2. Dori vositalarining o'zaro ta'sirini hisobga olgan holda ularni kerakli konsentratsiyada eritish;
3. Dorivor o'simliklarning turli yig'malaridan fitopreparatlar tayyorlash;
4. Hamshira kasallik tarixi yuritish uchun dori bilan davolash anamnezi va allergologik anamnez yig'ish va olingan natijalarni tahlil qilish;
5. Farmakoterapiya samaradorligi va havfsizligini baholash usullarini qo'llash, olingan natijalarni tahlil qilish;
6. Dori anafilaktik shokida shoshilinch yordam ko'rsatish.

Modul davomida egallanadigan kompetentsiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:

1. UK1 1. Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;
2. UK 2. Dunyoqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;
3. UK 3. Nostandart vaziyatlarda harakat qilish qobiliyati, qabul qilingan qarorlar uchun ijtimoiy va ahloqiy javobgarlikni olishga tayyorlik;
4. UK 4. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;
5. UK 5. Favquloddagi vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik;
6. UK 6. Favqulodda vaziyatlarda birinchi tibbiy yordam texnikasini, himoya usullarini qo'llashga tayyorlik;
7. UKK2 1. Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;
8. UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda muloqot qilishga tayyorlik;
9. UKK 3. Tibbiy xujjatlarni yuritishga tayyorgalik;
10. UKK 4. Kasbiy muammolarni hal qilishda dori vositalarini va ularning kombinatsiyalarini tibbiy maqsadlarda ishlatishga tayyorlik;
- 1 UK- umumiy kompetentsiya
- 2 UKK – umumiy kasbiy kompetentsiya

organizmiga va laktatsiya davrida dori vositalarini ta'siri. Ko'krak suti bilan oziqalandirish va dori vositalari.

6- mavzu. Alternativ dori vositalar

Dorivor o'simliklar va nutritsevtiklar (biologik aktiv qo'shimchalar). Ichki kasalliklar klinikasida fitoterapiya asoslari. Fitoterapiya printsiplari, afzaliklari va kamchiliklari. Dorivori o'simliklardan damlama, qaynatmalar tayyorlash qoidalari.

3.2. Moduldagi amaliy mashg'ulotlar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Modul bo'yicha mashg'ulotlar 50% nazariy (ma'ruza va amaliy mashg'ulot) va 50% amaliy qism (klinik o'quv amaliyot)dan iborat bo'lgan holda o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotning nazariy va amaliy qismi o'zaro bog'liq holda o'tkaziladi.

3.2.1. Amaliy mashg'ulotlarning mavzular ro'yxati:

1 mavzu. Yurak glikozidlari klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Digitalis intoksikatsiyasi va beriladigan yordam. Yurak yetishmovchiligida qo'llaniladigan shifobaxsh o'simliklar.

2 mavzu. Antiaritmik dori vositalar klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Yurak aritmiyalarda qo'llaniladigan dorivor o'simliklar.

3 mavzu. Nosteroid va steroid yallig'lanishga qarshi dori vositalarining klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Yallig'lanishga qarshi shifobaxsh o'simliklar.

4 mavzu. Tomir tonusiga ta'sir etuvchi dori vositalarining klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Tomir tonusiga ta'sir etuvchi fitopreparatlar.

5 mavzu. Diuretiklar klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Siydik xaydovchi shifobaxsh o'simliklar.

6 mavzu. Antibiotiklar klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish..

7 mavzu. Turli kimyoviy tuzilishga ega antibakterial dori vositalari klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish.

8 mavzu. Qon ivish jarayonlariga ta'sir etuvchi dori vositalari klinik farmakologiyasi: tasniflari, farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarning funksional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Qon ivish tizimiga ta'sir. Asosiy qism

3.1. Moduldagi ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari va mazmuni, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

1-mavzu. Klinik farmakologiya moduli. Fanining maqsadi va vazifalari. Farmakodinamika tushunchasi. Dori vositalar farmakokinetikasi tushunchasi, asosiy farmakokinetik parametrlar va ularning klinik ahamiyati. Klinik farmakologiya fanining ta'rifi, mohiyati, uning tuzilishi, maqsadi va vazifalari haqida zamonaviy tasavvurlar, ahborot manbaalari. Farmakodinamika tushunchasi. Farmakokinetika tushunchasi, asosiy farmakokinetik parametrlar va ularning klinik ahamiyati.

2-mavzu. Dori vositalarining nojo'ya ta'sirlari. Dori anafilaktik shoki, profilaktika choralari.

Dori vositalarni nojo'ya ta'sir turlari, ularni oldini olish va korrektsiya qilish. Dori vositalarni bir marta va takroran qo'llanilgandagi mahalliy, markaziy nerv tizimiga, nafas tizimiga, yurak-tomir tizimiga, me'da-ichak tizimiga, o't va siydik haydovchi tizimlariga, endokrin tizimiga, qon yaratuvchi va boshqa organlarga nojo'ya ta'sirlari.

Allergik nojo'ya ta'sirlar, ularni oldini olish va korrektsiyalash.

3-mavzu. Dori vositalarining o'zaro ta'sirlari.

Dori vositalarining o'zaro ta'sirlari xaqida tushuncha berish. Dori vositalarining o'zaro ta'sir turlari. Kombinirlangan farmakoterapiya.

Dori vositalarining o'zaro kelishmaydigan kombinatsiyalari.

4-mavzu. Klinik farmakologiyaning yoshga bog'liq jixatlari.

Bolalarda va chaqaloqlarda dori vositalari klinik farmakologiyasining o'ziga xos xususiyatlari. Keksa bemorlarda dori vositalarini qo'llash va ularni parvarish qilishni tashkil qilish.

5-mavzu. Xomilador va emizikli ayollarda dori vositalari klinik farmakologiyasining o'ziga xos xususiyatlari.

Homiladorlik va emizikli davrda qo'llanilishi mumkin bo'lgan dori vositalar. DV xomilador ayollar organizmiga o'ziga xos ta'siri, xomila organizmiga va laktatsiya davrida dori vositalarini ta'siri. Ko'krak suti bilan oziqalandirish va dori vositalari.

6-mavzu. Alternativ dori vositalar

Dorivor o'simliklar va nutritsevtiklar (biologik aktiv qo'shimchalar). Ichki kasalliklar klinikasida fitoterapiya asoslari. Fitoterapiya printsiplari, afzaliklari va kamchiliklari. Dorivori o'simliklardan damlama, qaynatmalar tayyorlash qoidalari.

3.2. Moduldagi amaliy mashg'ulotlar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Modul bo'yicha mashg'ulotlar 50% nazariy (ma'ruza va amaliy mashg'ulot) va 50% amaliy qism (klinik o'quv amaliyot)dan iborat bo'lgan holda o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotning nazariy va amaliy qismi o'zaro bog'liq holda o'tkaziladi.

3.2.1. Amaliy mashg'ulotlarning mavzular ro'yxati:

1 mavzu. Yurak glikozidlari klinik farmakologiyasi: farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati.

Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Digitalis intoksikatsiyasi va beriladigan yordam. Yurak yetishmovchiligida qo'llaniladigan shifobaxsh o'simliklar.

2 mavzu. Antiaritmik dori vositalar klinik farmakologiyasi:

farmakodinamikasi, farmakokinetikasi, metabolizm kechadigan a'zolarining funktsional holati. Davo samaradorligini va xavfsizligini nazorat qilish. Yurak aritmiyalarda qo'llaniladigan dorivor o'simliklar.

3 mavzu. Nosteroid va steroid yallig'lanishga qarshi dori vositalarining klinik

11. UKK 5. Bemorlarga birlamchi tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etish va dastlabki tibbiy sanitar yordam ko'rsatishni ta'minlashga tayyorlik;

12. UKK 6. Tibbiy yordam ko'rsatishda ko'zda tutilgan tibbiy asboblardan foydalanishga tayyorlik.

Modul davomida klinik o'quv amaliyotni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Talabalarning o'quv klinik amaliyoti bo'limlarda o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotda amaliy ko'nikmalarga o'rgatish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va 3 bosqichni o'z ichiga oladi:

1. Kirish qismi – mashg'ulotning maqsadi va vazifalari aniqlanadi, o'rganilayotgan ko'nikmadan foydalanishning motivatsion asosi, uning nazariy jihatlarini muhokama qilinadi. Agar texnik vositalarni qo'llash talab etilsa (tonometr va sh.o.), unda ularning ta'sir mexanizmi, qo'llash texnikasi tanishtiriladi.

2. Ko'nikmani namoyish qilib berish va ko'p marta mashq qilish – bunda ko'nikmani bosqichlarga to'g'ri taqsimlashga alohida e'tibor qaratiladi. Testkari aloqani olgunga qadar, ya'ni o'rganayotgan shaxs mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida bajarilganda, ko'nikmani bajarishning barcha bosqichlarini umumlashtirish va mulyajlarda, o'zaro bir-birida ko'p marta mashq qilish va faqat ko'nikmaga ega bo'lgandan so'ng bemorda qo'llaguncha, har bir bosqich namoyish qilinadi va ishlab chiqiladi.

3. Xulosa – o'rganayotgan shaxs bilan ushbu ko'nikmaning ahamiyatini muhokama qilish va uni turli vaziyatlarda qo'llash. So'rov asosida birlamchi bo'g'inning o'z maqsadi va vazifalariga erishilganligiga ishonch hosil qilish. O'qitish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni aniqlash va hal qilish. Talabalarga bajarilayotgan amallar algoritmi mavjud bo'lishi lozim (kafedraning uslubiy qo'llanmasida kasbiy yo'riqnomalar batafsil yoritilgan, o'quv xonasi devoriga sxema ko'rinishida osib qo'yilgan bo'lishi lozim). O'qituvchi nazorat qiladi va kerak bo'lganda talabalar ishidagi xatoliklarni to'g'rilaydi. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o'qituvchiga va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so'ngira muolajani takrorlaydi. Interfaollik shunda namoyon bo'ladiki, bunda boshqa talabalar ekspert sifatida chiqishga va o'qitilayotgan talabaning amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini baholashga tayyor bo'lishlari lozim.

Mashg'ulot so'nggida o'qituvchi har bir talabaning amaliy ko'nikmani o'zlashtirganlik darajasini baholaydi. Talaba amaliy ko'nikmani o'zlashtira olmagan vaziyatlarda, mashg'ulotdan tashqari vaqtda mustaqil o'zlashtirish tavsiya etiladi.

4. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

4.1. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzular ro'yxati:

1. Antigistamin dori vositalarining klinik farmakologiyasi.

2. Balg'am ko'chiruvchi va mukolitik vositalarning klinik farmakologiyasi.

3. Yo'talga qarshi preparatlarning klinik-farmakologik xarakteristikasi.

4. Gipolipidemik dori vositalarining klinik farmakologiyasi.

5. Vitaminlar, kofermentlar va temir preparatlarning klinik

6. farmakologiyasi.

7. Gepatotrop va o't haydovchi dori vositalarining klinik farmakologiyasi.

8. Hepatoprotektorlar haqida tushuncha. Holelitiazda qo'llaniladigan
9. preparatlar.
10. Sulfanilamid preparatlarning klinik farmakologiyasi.
11. Viruslarga qarshi dori vositalarining klinik farmakologiyasi.
12. Zamburug'larga qarshi dori vositalarining klinik farmakologiyasi.
13. Ferment preparatlarining klinik farmakologiyasi.
14. Proteaza ingibitorlarining klinik farmakologiyasi.

Ushbu mavzular bo'yicha referativ dokladlar, maqola, tezis, taqdimot tayyorlash ko'zda tutilgan.

4.2. Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

Talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagilardan foydalanadi:

- Referatlar tayyorlaydi va ximoya qiladi
- Tadimotlar tayyorlaydi
- Organayzerlar tuzadi
- Dokladlar tayyorlaydi
- Muammoga yo'naltirilgan vaziyatli masalalarni yechadi.

4.3. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular auditoriyadan tashqarida o'tkaziladi.

Talaba mustaqil ishni tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- klinik bazalarda davo olayotgan bemorlarda qo'llanilayotgan dori vositalari ta'sirida kelib chiqishi mumkin bo'lgan nojo'ya ta'sirlarni oldini olish bo'yicha kuratsiya natijalarini baxolash;
- o'tkazilayotgan farmakoterapiya samaradorligini va havfsizligini baxolash ko'nikmalarini pedagog nazoratida son va sifat jihatdan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish daftarlarida aks ettirish
- axoli orasida sanitar oqartuv ishlarni suxbat va ma'ruzalarni o'tkazish;
- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
- fanning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (maqola va tezislar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalar qilish;
- ilmiy maqola, anjumanga ma'ruza tezislarini tayyorlash;
- vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish;
- grafik organayzerlar ishlab chiqish va to'ldirish;
- krossvordlar tuzish va yechish;
- prezentatsiya va videoroliklar tayyorlash hamda mustakil ish jarayonida keng qo'llash va h.k.

Klinik farmakologiya moduli bo'yicha kurs ishi rejada ko'zda tutilmagan.

5. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

5.1. Asosiy adabiyotlar

1. Mavlyanov I.R. Klinik farmakologiya, Darslik. Toshkent. 2010 y.
2. Mamadov YU.M. Klinik farmakologiya, Darslik. Toshkent. 2003 y.
3. Kats P.S., Mavlyanov I.R. Klinicheskaya farmakologiya, Uchebnik. Toshkent 2004 y.
4. Mamadov Yu.M. Klinik farmakologiya, Darslik. Toshkent. 2010 y.
5. James M. Ritter Clinical pharmacology & Therapeutics, Great Britain 2010 y.

5.2. Qo'shimcha adabiyotlar

1. Nabiev M. i soavt. Fitoterapiya v bytu. Spravochnik. Toshkent. 1994 g.
2. Samanta Venable, Diane S. Aschenbrenner. Nursing Management in Drug Therapy. Lippincott. 2000 y.
3. Kukes V.G.,soavt. Klinicheskaya farmakologiya, Uchebnik. Moskva. 2004 g.
4. Agzamova N.V., Azizova R.A., Karabekova B.A., Muxitdinova M.I. Obespechenie bezopasnosti pri antibakterialnoy terapii u detey. Uchebno-metodicheskoe posobie. Tashkent. 2007 g.
5. Agzamova N.V., Azizova R.A., Karabekova B.A., Muxitdinova M.I. Bolalarda olib boriladigan antibakterial terapiyaning xavsizligini ta'minlash. O'quv - uslubiy qo'llanma. Toshkent. 2010 y.
6. Agzamova N.V., Aminov S.D., Tashpulatova G.N., SHEROVA Z.N. Bolalarda yurak-qon tomir tizimi va revmatik kasalliklarida qo'llaniladigan dori vositalarning klinik farmakologiyasi, O'quv - uslubiy qo'llanma. Toshkent. 2011y.
7. Agzamova N.V., Aminov S.D., Tashpulatova G.N. Bolalarda yurak-qon tomir tizimi va revmatik kasalliklarda qollaniladigan dori vositalarini klinik farmakologiyasi, O'quv - uslubiy qo'llanma. Toshkent. 2012y.
8. Agzamova N.V., Muxitdinova M.I., Karabekova B.A., Azizova R.A.
Farmakoterapiya i klinicheskaya farmakologiya preparatov primenyaemykh pri zabolevaniyax jeludochno-kishechnogo trakta. Uchebno-metodicheskoe posobie. Tashkent. 2014 g.

5.3 Internet saytlari

1. <http://www.ziynet.uz/>
2. <http://www.clinicpharm.ru/>
3. <http://clinpharmbook.ru/>
4. <https://www.clinicalpharmacology.com/>
5. http://evbmed.fbm.msu.ru/Moskovskiy_sentr_dokazatelnoy_medsitsiny
6. http://pharmsuite.ru/Sayt_programmy_dlya_klinicheskix_farmakologov
7. <http://www.eacpt.org> Evropeyskoe obshchestvo klinicheskix farmakologov i farmakoterapevtov.
8. <http://www.ascpt.org/> Amerikanskoe obshchestvo klinicheskix farmakologov i farmakoterapevtov.
9. <http://www.fda.gov> Administratsiya po produktam i lekarstvam SSHA (FDA)
10. <http://medicine.iupui.edu/flockhart/> Resurs po vzaimodeystviyu lekarstvennykh sredstv.
11. <http://www.rlsnet.ru> Rossiyskaya ensiklopediya lekarstv

Modul dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutida ishlab chikilgan va tasdiklangan.
Institut Kengashi bayonnomasi № _____ 2023 yil " _____ "

Tuzuvchilar f.i.k.:

Xojamberganova P.E.

Tursinbekova X.Q.

QTI «Farmakologiya va farmaceutik texnologiya» kafedrasini mudiri

QTI, «Farmakologiya va farmaceutik texnologiya» kafedrasini o'qituvchisi

Takrizchilar:

Janibekov J. Bolalar yuqumli kasalliklar shifoxonasi bosh shifokori, t.f.n

Mamutov SH.I. QTI, "Patologiya" kafedrasini mudiri, t.f.n